

No: 6**02.05.2019****ABD TÜRKİYE’NİN S-400 KARARINA NEDEN TEPKİLİ?****Erkan ATAM, İ.G.Ü. Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (İngilizce), 4. Sınıf Öğrencisi**

Türkiye bulunduğu coğrafya dolayısıyla hep güvenlik endişesi taşımıştır. Arap Baharı ile birlikte sınırlarının hemen yanı başında balistik füzelerin çoğalması Türkiye’yi hava savunma sistemi satın almaya itmiştir. Özellikle İran’ın konvansiyonel silahları Türkiye’nin gerisinde olsa bile sahip olduğu balistik füzeleri Türkiye açısından endişe vericidir. Ermenistan’ın Rus yapımı SS-26 füzelerini tedarik etmesiyle ve Yunanistan’ın Girit adasında S-300 füzeleri bulundurmasıyla Türkiye âdeta kendini çevrelenmiş hissetmeye başlamıştır.

Türkiye hava savunma sistemi seçiminde “fayda-maliyet” unsurunu ve teknolojik üstünlüğü ön plânda tutmaktadır. ABD’nin Türkiye’ye satmak istediği Patriot hava savunma sistemleri hem maliyet olarak hem de teknolojik olarak S-400’den gerideydi. Ayrıca ABD’nin Patriot sistemleri için ön şartları vardı. Bunlardan en önemlileri hava savunma sistemi teknolojisinin Türkiye ile paylaşılması ve Patriot füzelerinin yerleştirileceği bölgenin ABD’nin izniyle belirlenmesiydi. Çünkü ABD Patriot sistemlerinin Ermenistan sınırına yerleştirilmesini istemiyordu. Ayrıca Türkiye’nin önünde ABD Kongresi engeli vardı. Askerî satışlarda Amerikan Kongresi’nin izni olmadan Amerikan şirketleri satış gerçekleştiriyordu. Kongre kuzu daha önce de birçok kez Türkiye’ye karşı kullanılmıştı. Özellikle 1990’larda alınması planlanan askeri teçhizatlar Kıbrıs meselesi sebebiyle mecliste onaylanmamış ve Türkiye’ye satışı gerçekleşmemişti. ABD’nin bu tavrı Türkiye’ye askeri teçhizat konusunda müttefiklerini çoğaltması gerektiği ve kendi savunma sanayisini geliştirmesi gerektiğini göstermiştir. Nitekim Millî Atak helikopteri ve diğer projeler bu şekilde hayata geçmiştir.

S-400 hava savunma sistemi teknolojik olarak üstünlüğünü kanıtlamış bir sistemdir. Nitekim Hindistan ve kendi hava savunma sistemi olmasına rağmen Çin gibi ülkeler S-400 ile ülkelerinin güvenliklerini güçlendirmiştir. Diğer yandan, Türkiye’nin hava savunma sistemine Orta Doğu ve Akdeniz’deki konjonktürden dolayı acilen ihtiyacı bulunmaktaydı. Bu yüzden 1 yıllık bir teslimat süresi

No: 6**02.05.2019**

öngören Ruslar'ın şartları ABD'li rakiplerinkinden daha cazip görünmekteydi. Ayrıca Ruslar hava savunma sisteminin hangi bölgeye yerleştirilmesi gerektiği konusunda Türkiye'nin tercihlerine karışmamaktaydı.

Peki, ABD Türkiye'nin S-400 alımına neden karşı çıkmaktadır? Bunu birkaç madde ile açıklayabiliriz: ABD Türkiye'nin hava savunma sistemini kendisinin sunduğu şartlarla satın almasını istemektedir. Ortaya koydukları argüman ise S-400'ün NATO'ya entegre edilemeyeceği ve bir NATO ülkesinin Rus yapımı bir askeri teçhizat kullanamayacağıdır. Ancak hâli hazırda 4 NATO ülkesi S-200 ve S-300 kullanmaktadır. Bu ülkeler Almanya, Bulgaristan, Romanya ve Yunanistan'dır. Yunanistan'ın Girit adasında bulunan S-300 füzeleri, NATO'ya entegre olarak görev yapmaktadır. ABD ekonomisi silah satışlarından büyük bir gelir elde etmektedir. Eğer Türkiye S-400 satın alırsa dünyadaki diğer ülkelere ABD'den başka bir seçenek daha olduğunu ve ABD'ye mahkûm olmadıklarını gösterebilir. ABD ve Rusya'nın hâli hazırda dünyanın en büyük silah satıcıları olmasından dolayı, bu yarışta ABD ekonomisi zarar görebilir. Bir diğer neden ise, silah bağımlılığının siyasi bağımlılığı ifade etmesidir. ABD bu zamana kadar tüm askeri teçhizatını Batı'dan alan Türkiye'ye silah konusunda çok fazla baskı yapmış ve karşılığını almıştır. ABD bu kozunu kaybetmekten endişe etmektedir. Ayrıca ABD bu sistemi Washington'dan yönetmek isterken NATO dışı yapılanmış bir sistem ABD için Orta Doğu'da büyük bir risk anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak, ABD kendisinin hâlâ tek kutuplu sistem içerisinde olduğunu; bu yüzden askeri teçhizatları baskı unsuru olarak kullanabileceğini düşünmektedir. Ancak son zamanlarda dış politikasını çeşitlendiren ve yeni müttefikler kazanan Türkiye, fayda-maliyet kapsamında seçimini yapmıştır. Buna karşılık ABD Türkiye'nin büyük rol oynadığı F-35 projesinde Türkiye'yi projeden çıkarmakla tehdit etmiştir. Yunanistan ve diğer NATO ülkeleri S-300'e sahipken ve bu durum ABD için herhangi bir problem teşkil etmezken, Türkiye'nin sadece kendi savunması için bu sisteme ihtiyaç duyması ABD'yi neden rahatsız etmiştir sorusu güncelliğini hâlâ korumaktadır. Bu bakımdan ABD'nin S-400 füzeleri konusundaki tutumu Batı'nın çifte standardını gözler önüne sermektedir.